

Ίων Δραγούμης - 100 χρόνια από τον θάνατό του

Γράφει: Ο Δημήτριος Περδίκης

Ανήμερα της επετείου των 100 ετών από τον θάνατό του, στις 31 Ιουλίου 2020, τα Ελληνικά Ταχυδρομεία τίμησαν την μνήμη του Ίωνος Δραγούμη με μία έκδοση ενός γραμματοσήμου και ενός φεγιέ (μπλοκ), ονομαστικής αξίας 2 € εκάστου.

Το γραμματόσημο τυπώθηκε σε 500.000 τεμάχια, σε φύλλα των 25.

Του Ίωνα Δραγούμη του έταξε το πεπρωμένο να ενηλικιωθεί και να δραστηριοποιηθεί στις δύο πρώτες δεκαετίες του 20^{ου} αιώνα. Σημάδεψε αυτήν την εποχή με την προσωπικότητά του προσφέροντας τεράστιες υπηρεσίες στο έθνος που προσδοκούσε την απελευθέρωση όλων των αλύτρωτων ελληνικών περιοχών με τις επερχόμενες ανακατατάξεις στα Βαλκάνια, και όχι μόνο, και στην διάλυση της οθωμανικής αυτοκρατορίας.

Η είσοδος του 20^{ου} αιώνα βρήκε τη μικρή Ελλάδα καταρρακωμένη από την ντροπιαστική ήττα από την Τουρκία το 1897 και την επιβολή του Διεθνούς Οικονομικού Ελέγχου, να λαχταρά τη δικαίωση και να αισθάνεται ανήμπορη να την απαιτήσει. Το πρώτο ζητούμενο ήταν η σωτηρία της Μακεδονίας από τους Βουλγάρους κομιτατζήδες.

Εκεί φάνηκε για πρώτη φορά το ανάστημα του Ίωνα Δραγούμη, του ευπατρίδη, του οραματιστή, του συγγραφέα, του διπλωμάτη, του πολιτικού.

Ως διπλωμάτης στην Αλεξάνδρεια της Αιγύπτου, στη Θεσσαλονίκη, στο Μοναστήρι, στις Σέρρες, στον Πύργο της Θράκης, στη Φιλιπούπολη, στην Κωνσταντινούπολη, στην Αθήνα, ως επικεφαλής του 2^{ου} τομέα Ανατολικών Υποθέσεων του Υπουργείου Εξωτερικών. Παντού οργάνωνε τις ελληνικές κοινότητες, δημιουργούσε οργανώσεις, κατηύθυνε, οργάνωνε, εφοδίαζε, κατάστρωνε.

Ό,τι έπραξε στις δυο αυτές δεκαετίες της ζωής του θα χρειαζόταν ένα πολύτομο έργο για να μπορέσουν τα πάντα να αποτυπωθούν. Εδώ σε αυτές τις λίγες γραμμές θα μεταφέρω ένα απόσπασμα από ένα παλαιότερο άρθρο μου με τίτλο «Το Κοινόν των Νησιωτών», για τις προσπάθειές του να οργανώσει, κατά την Ιταλική κατάληψη, μία αυτόνομη πολιτεία της Δωδεκανήσου, της Σάμου και της Ικαρίας.

«Στην Αθήνα, πρωθυπουργός της Ελλάδος είναι ο Ελευθέριος Βενιζέλος, υπουργός εξωτερικών είναι ο Λάμπρος Κορομηλάς, τμηματάρχης, διευθυντής του τμήματος ανατολικών υποθέσεων και αρμόδιος για το «Δωδεκανησιακό» είναι ο Ίων Δραγούμης. Ασχολείται από πολλών ετών με την συγκέντρωση πληροφοριών και τη δημιουργία σχεδίων για τη

Δωδεκάνησο. Ο Δραγούμης έχει την εθνική ιδέα μέσα στην ψυχή του, μέλος της «Οργανώσεως της Κωνσταντινουπόλεως», είναι ήδη έτοιμος για όλα. Στα νησιά υπάρχει ένας άριστος μυστικός οργανισμός. Το σχέδιο έχει τις εξής οδηγίες προς τους τουρκοκρατούμενους νησιώτες «εξοπλίσατε μερικούς άνδρες. Εις τα Δωδεκάνησα, εις κάθε νησί υπάρχει μία μικρά δύναμις από 5-6 Τούρκους αστυνόμους. Να τους εξαποστείλετε εις την Μικρά Ασία και να κηρύξετε τα νησιά ανεξάρτητα....» Στα Δωδεκάνησα πρόλαβαν οι Ιταλοί. Το σχέδιο όμως εφαρμόστηκε στη Σάμο και στην Ικαρία.

Αποστέλλονται άτομα στα νησιά, στελέχη σε μυστικές αποστολές, συντονιστές, συλλέκτες πληροφοριών και διαβιβαστές διαταγών. Αποφασίζεται να συγκληθεί συνέδριο των νησιωτών στην Ιερά Μονή της Πάτμου, το οποίο να κηρύξει τη δημιουργία της Αυτόνομης Πολιτείας του Αιγαίου ή αλλιώς το Κοινόν των Νησιωτών.

Παραγγέλλονται γραμματόσημα στον εκτυπωτικό οίκο «Ασπιώτη», στην Κέρκυρα. Το σχέδιο που επιλέγεται είναι η κεφαλή του Απόλλωνα - Ήλιου από αρχαίο νόμισμα της Ρόδου και επιγραφή ΚΟΙΝΟΝ ΝΗΣΙΩΤΩΝ. Τα γραμματόσημα τυπώνονται (10.000 από το κάθε ένα) σε σειρά 3 αξιών . 1 λεπτό πράσινο, 5 λεπτά μπλε, 10 λεπτά κόκκινο. Η ονομαστική αξία πολύ μικρή, συνολικά 16 λεπτά, κάτι που αποκλείει τον κερδοσκοπικό χαρακτήρα της έκδοσης. Τα γραμματόσημα φθάνουν στα νησιά και μπαίνουν σε χρήση κυρίως στην Κάλυμνο αλλά σε μικρή κλίμακα και αλλού. Στα νησιά έχουν συσταθεί «Λαϊκές Επιτροπές», εθνικό κέντρο ορίζεται η μητρόπολη της Ρόδου. Φθάνουν όπλα σε ποσότητες στα νησιά. Οι νησιώτες διαβεβαιώνουν τους Ιταλούς που το μαθαίνουν πως προορίζονται για άμυνα σε περίπτωση τουρκικής επίθεσης. Το ατμόπλοιο «Πατρίς», ναυλωμένο μεταφέρει από τα άλλα νησιά συνέδρους στην Πάτμο. Καμία αντίδραση από τους Ιταλούς σε όλα αυτά. Την Κυριακή 3 Ιουνίου 1912 αρχίζουν στην Ιερά Μονή της Πάτμου οι εργασίες του συνεδρίου, όπου υπάρχει και επίσημος απεσταλμένος του υπουργείου εξωτερικών της Ελλάδας. Το συνέδριο αποφασίζει πως, επειδή οι συνθήκες δεν επιτρέπουν την ένωση των νησιών με την μητέρα Ελλάδα, κηρύσσει την αυτονομία των νησιών με ονομασία «Αυτόνομος Πολιτεία του Αιγαίου» με σημαία κυανή με λευκό στην μέση σταυρό και

έμβλημα τον Απόλλωνα Ήλιο, αποφασίζει την χρησιμοποίηση των γραμματοσήμων που ήδη βρίσκονται σε όλες τις «Λαϊκές Επιτροπές» και τα χρήματα από τις εισπράξεις να κατατίθενται στο κοινό ταμείο των νησιών. Την Τρίτη 5 Ιουνίου 1912, το απόγευμα το συνέδριο τερματίζει τις εργασίες του και αποστέλλεται στον στρατηγό Αμέλιο το ψήφισμα. Ο Αμέλιο το επιστρέφει ως μη αποδεκτό σχολιάζοντας όμως πως είναι διατυπωμένο με πολύ ωραία λόγια. Ζητεί δε από τον Ιταλό διοικητή Πάτμου περισσότερες πληροφορίες. Ο διοικητής αποστέλλει στην Μονή στρατιώτες, οι οποίοι φθάνουν, όταν πλέον το συνέδριο έχει τελειώσει και οι σύνεδροι αποχωρούν. Δύο σύνεδροι, οι Θεμιστοκλής Σοφούλης και Σταύρος Λιάτης ακολουθούν τη φρουρά στην αστυνομία, όπου δηλώνουν πως το συνέδριο δεν είχε επαναστατικό χαρακτήρα και πως το ψήφισμα δεν στρέφεται κατά της Ιταλίας και μετά από λίγο τους επιτρέπεται να αποχωρήσουν.

Στην Ρώμη, κάποιες μέρες πριν, διαδηλωτές έξω από τα ανάκτορα διαδήλωναν φωνάζοντας «Ζήτω η Ιταλική Ρόδος». Κάποιοι συνδέουν με δηλώσεις και δημοσιεύματα τον βασιλικό οίκο της Σαβοΐας με τους Ιωαννίτες ιππότες της Ρόδου και τα ιταλικά δικαιώματα στο νησί. Είχαν ξυπνήσει πλέον οι ιμπεριαλιστικές ορέξεις και πιέσεις και φυσικά οι οδηγίες της Ρώμης προς τη στρατιωτική διοίκηση των νησιών ήσαν πλέον άλλες. Η κυκλοφορία των γραμματοσήμων δεν συνεχίστηκε. Οι Δωδεκανήσιοι θα έπρεπε να περιμένουν 36 ακόμα χρόνια για να δούνε το όνειρο της ένωσης με την μητέρα Ελλάδα να γίνεται πραγματικότητα».

Έζησε μόλις 42 χρόνια. Παρ' όλα αυτά προσέφερε πολλά στην πατρίδα, στο Έθνος. Στις 31 Ιουλίου 1920 (π.η.), ο Βενιζέλος μόλις είχε υπογράψει τη συνθήκη των Σεβρών. Την συμφωνία που ολοκλήρωνε την Ελλάδα των δύο ηπείρων. Στον σιδηροδρομικό σταθμό της Λυών πραγματοποιείται απόπειρα δολοφονίας εναντίον του. Ο Βενιζέλος τραυματίζεται ελαφρά. Στην Αθήνα διαδίδεται ότι σκοτώθηκε. Οι επικεφαλής και οι οπλίτες της Εθνικής Αμύνης διψάνε για εκδίκηση, ζητάνε αίμα. Επικεφαλής της μονάδας που εδρεύει στην οδό Βασιλίσσης Σοφίας είναι ο Παύλος Γύπαρης, παλαιός συναγωνιστής του Ίωνα Δραγούμη από τον Μακεδονικό Αγώνα. Εκείνη την ημέρα απουσίαζε.

Ο Ίων οδηγώντας το αυτοκίνητό του επιστρέφει από την Κηφισιά. Κατευθύνεται στο γραφείο του για να γράψει άρθρο σχετικά με την απόπειρα κατά του Βενιζέλου. Δύο Αμυνίτες οπλίτες τον σταματούν, τον οδηγούν λίγο πιο πέρα, τον στήνουν στο πεζοδρόμιο και μπροστά στα μάτια των περαστικών τον εκτελούν.

Εκατό χρόνια μετά εμείς σκεφτόμαστε και διερωτόμαστε «γιατί;»

Σημ. Συντ. Η έκδοση γραμματοσήμου για τα 100 χρόνια από τον θάνατο του Ίωνα Δραγούμη προτάθηκε στις 4 Δεκεμβρίου 2019 σε άρθρο του γράφοντος στο παρόν ιστολόγιο. Ευχαριστώ θερμώς τα ΕΛ.ΤΑ. για τη αποδοχή της πρότασης.